

Nº 47
20.11.2014
HINTA:
4,30€

Nyt
3,90

JONOJEN OHI

Hyksin Oy tarjoaa maksaville ohituskaistan leikkaukseen

TALLINNAAN

• 8 parasta ravintolaa
• Vinkit joulutorimatkalta

JOEL HALLIKAINEN

"Suurin suruni on ystävän menetys"

AIRA SAMULIN

"Äidin mieli järkkyi sota-vuosina"

ANU SINISALO

"Naiset äänestävät minua"

8 ohjetta glögi-iltaan

TERVEYS

Hikoilen hillittömästi, Kiminkinen!

LUONTO

Miksi syystalvella myrskyä aina?

Marjukka Havumäen kehitysvammainen poika Kalle muuttaa omaan kotiin

"NYT ÄITIÄ JÄNNITTÄÄ"

HOROSKOOPPI & SARJAKUVAT

11

APUVISA-PÄHKINÄÄ

7

PÄIVÄN TV-OHJELMAT

39

ELOKUVA-ARVIOTA

5

SIVUA RISTIKOITA

A-lehden

OMAAAN KOTIIN

Kipparitalo. Toimittaja Marjukka Havumäen poika Kalle, 23, muuttaa ensi kesänä Helsingin Kalasatamaan. Kehitysvammaisen nuoren miehen äitiä jännittää lapsensa pärjääminen arjessa.

TEKSTI LIISA TALVITIE, KUVAT JOUNI HARALA

– Kipparitalo-hanke on ollut monivaiheinen projekti, mutta yhteistyöllä tämä on sujunut, Marjukka ja Kalle Havumäki sanovat.

Taiteilijoiden maalaama värikäs työmaa-aita Helsingin Kalasatamassa on kertomus toteutuneista unelmista ja suuresta onnesta, kun saa oman kodin. Aitaan on ikuistettu taloon muuttavien nuorten etunimet ja muun muassa lause, että *me tykätään asua rannalla ja kuunnella rokkia*.

Aita on Kipparintalon, joka valmistuu ensi kesänä. Taloon tulee neljätoista tuetun asumisen vuokra-asuntoa kehitysvammaisille.

Harjakaisia vietetään tammikuussa, mutta Kalle Havumäki ja Tommi Tyynilä pääsivät jo syksyisenä iltapäivänä fiilistelemään tulevaa.

– Respect! Yksi tärkeimmistä asioista uudessa kodissa on se, että saan asua samassa talossa Tommin kanssa, Kalle sanoo ja nostaa peukun pystyyn.

Kaverusten asunnot sijaitsevat kolmannessa kerroksessa, eikä nuorukaisilta tarvitse kysyä, odottavatko he muuttoa.

– Me ollaan tunnettu lapsesta asti, Käpylän ala-asteelta vuodesta 1998 ja nyt ollaan niin aikuisia, että voidaan muuttaa pois kotoa, sanoo 22-vuotias Tommi.

– Voin kertoa itsestäni: olen muusikko, radiotoimittaja, nuorisotyöntekijä ja käyn keikoilla ystävien kanssa. Minulla on paras äiti, paras isä ja paras sisko. Paras ystävänä on Tommi. Ajattelin hänestä heti ala-asteella, että onpas mukava mies, sanoo 23-vuotias Kalle.

Kallen äiti, Yleisradion toimittaja Marjukka Havumäki ja Tommin äiti, Alexander-konsernin osakas Leena Tyynilä katselevat poikiensa innostusta.

– Me kaikki odotamme muuttoa, mutta samalla tuntuu haikealta jättää monivuotinen projekti käsistään. Täytyy silti luottaa, että nuoret ja henkilökunta pärjäävät ilman meitä, Leena Tyynilä sanoo.

Äidit tietävät, että matka Kipparintaloon on ollut pitkä. Talon motto on ajatus, että *jokaisella pitää olla oma koti, oma savu*, ei toteudu kaikkien kehitysvammaisten kohdalla vieläkään.

KIPPARINTALON SYNTYSANAT lausuttiin Amsterdamissa vuonna 2002, kun Kallen ja Tommin luokka teki sinne leirikoulumatkan.

– Asuimme mieheni työn vuoksi vuoden Amsterdamissa ja keksimme kutsua Tommin tutun luokan leirikouluun. Eräänä iltapuheena puhuimme siitä, missä tuolloin kymmenen korvillia olevat poikamme aikuisina asuvat, Leena Tyynilä kertoo.

Ajatuksesta syntyi vuonna 2006 kehitysvammaisten lasten ja heidän vanhempensa yhdistys Savulaiset ry.

Kipparintalon rakennuttajaksi tuli Settlementiasunnot, jonka kanssa vanhemmat neuvottelivat talolle tontin Kalasatamasta. Yhteistyökumppaneita ovat talon rakentava Fira ja Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirasto.

Rahaa on kerätty muun muassa hyväntekeväisyyskonsertilla, ja rahoilla hankitaan huonekalut talon yhteisiin tiloihin. Sisustamisessa ja tapahtumissa tehdään yhteistyötä Artekin, Vallila Interiorin ja Fazerin kanssa.

– Arabianrantaan valmistunut kehitysvammaisten Käpytikka-talo antoi meille lisäuskoa, että mekin saamme saman aikaiseksi. Aluksi meille tarjottiin tonttia muun

muassa Tattarisuolta, mutta pidimme puolellemme siinä, että talo on saatava lähelle keskustan palveluja, hyvien kulkuyhteyksien päähän, Marjukka Havumäki sanoo.

Nuorten muutto Kalasatamaan madaltaa kynnystä kehitysvammaisten ja muiden asukkaiden välillä.

Kalasataman tontti oli ensimmäinen onnenkantamoinen, toinen se, että talon suunnittelijaksi saatiin maineikas arkkitehti, akateemikko Juha Leiviskä, jolta oli jo toivottu alueelle yhtä rakennusta. Toimeenpanevana arkkitehtinä on ollut Kati Murtola.

– Kaupunginvaltuutettu Rakel Hiltunen (sd) on ollut alusta asti hankkeen tärkeä suojelija, samoin kaupunkisuunnitteluviraston päällikkönä ollut Tuomas Rajajärvi, Leena Tyynilä kertoo.

Se, että tontille valmistuu nyt talo, on vaatinut monia palaveria, jatkuvaa kompromissien tekemistä ja ennen kaikkea vanhempien peräänantamattomuutta.

Marjukka Havumäki

• **Syntynyt:** 10.5.1961 Jyväskylässä.

• **Ammatti:** Yleisradion toimittaja, uutisankkuri.

• **Perhe:** puoliso, poika Kalle, tytär Rosa.

Kalle Havumäki

• **Syntynyt:** 6.6.1991 Helsingissä.

• **Ammatti:** muusikko, radiotoimittaja.

• **Perhe:** äiti, isä ja pikusisko Rosa.

Kipparintalon työmaa-aidan ideoi ja maalasi Multicoloured Dreams. Kalle Havumäki ja Tommi Tyynilä löytävät aidasta monta tuttua juttua.

KEHITYSVAMMAISET EIVÄT lähde barrikadeille, se on vanhempien tehtävä. Kehitysvammaiset oppivat kuitenkin paljon, jos he saavat siihen mahdollisuuden.

Marjukka Havumäki ja Leena Tyynilä sanovat, että matkaan on mahtunut myös epätoivon ja väsymyksen hetkiä, mutta eteenpäin on puskettu yhteisvoimin, ideaan uskoen.

– Perusajatus on se, että nuorille rakennetaan nyt elinikäisiä asuntoja. Siksi ne ovat 40–50 neliön kokoisia ja tarvittaessa muutettavissa ikääntyvien kehitysvammaisten kodeiksi, Leena Tyynilä sanoo.

– Kipparintalo-hankkeesta hyötyy moni muukin kuin meidän lapsemme. Sosiaalivirasto on valinnut taloon valmistuvaan ryhmäkotiin viisi asukasta. Tämä projekti tuottaa yhteistä hyvää, Marjukka Havumäki sanoo.

Diakonissaopistossa kodinhuoltajan erityisammattitutkintoa opiskeleva Tommi ja Radio Valossa viisipäiväistä työpäivää musiikkitoimittajana tekevä Kalle eivät mieltä nyt vanhuuden päiviä.

Tulevaa muuttoa odotetaan innokkaasti, ja pelot ovat kuulemma hälvenneet, kun on nähnyt talon nousevan.

Nuorukaiset suunnittelevat jo nyt tupaantuliaisten tarjoilua, pituutta ja ohjelmaa. Tilaisuus on Kallen sanoin ainutlaatuinen, ja jos sinne vielä saisi esiintymään räppärit Ruudolfin ja Karri Koiran, tulisi tupareista ikimuistoiset!

– Valitettavasti ei jännitä, on siistiä muuttaa ja onhan äidillä ja isällä omat menonsa. En aio kuitenkaan jumiutua neljän seinän sisälle, vaan menen joka päivä kotiin syömään. Aamiaisen syön kuitenkin Kipparintalossa, Kalle kaavailee.

– Muuttoa on odotettu monta vuotta, eikä äitien siten tarvitse tulla joka päivä meitä käyttämään, Tommi jatkaa.

Johon Kalle, että oma koti tarkoittaa oma rauhaa.

– On oltava tarkka siitä, kenet kotiinsa päästää. Vanhemmat ja sisarukset, parhaat kaverit joka tapauksessa.

Leena Tyynilä

• **Syntynyt:** 24.10.1961 Helsingissä.

• **Perhe:** puoliso, pojat Tommi ja Totti.

• **Ammatti:** osakas Alexander-konsernissa.

Tommi Tyynilä

• **Syntynyt:** 17.5.1992 Helsingissä

• **Ammatti:** diakoniaopiston opiskelija.

• **Perhe:** äiti, isä ja pikkuveli Totti.

Marjukka Havumäke ja Leena Tyynilää jännittää poikien selviytyminen arjessa, Tommi ja Kalle ei juuri nyt mikään.

KALLEN JA TOMMIN VALMISTAUTUMINEN itsenäiseen elämään on alkanut jo aikaisemmin kuin monilla muilla nuorilla.

Jo 15-16-vuotiaista asti he ovat olleet asumisharjoittelussa 3-7 vuorokautta kuukaudessa Lyhty ry:n asumisyksiköissä ja totutelleet olemaan öitä poissa kotoa.

- Molemmat ovat pärjääviä nuoria, mutta kehitysvammaisen muutto pois kotoa on pitkä prosessi. Emme tiedä, millaisia pelkotiloja muuttotilanteessa vielä tulee, mutta niihinkin on yritetty valmistautua hyvin. Kaupunki on ostanut kehitysvammaisten palvelusäätiöltä muuttovalmennusta, jota on ollut nyt neljä kertaa vuodessa. Valmennuksessa on ohjelmaa nuorille ja vanhemmille, Marjukka Havumäki kertoo.

Eniten vanhempia jännittää lastensa pärjääminen arjessa, aivan niin kuin kaikkien lasten vanhempia. Kipparintalossa arjen tukena ja turvana on kuitenkin henkilökunta, joka on paikalla ympäri vuorokauden.

- Talossa on menemisen vapaus, mutta tietyt säännöt. Henkilökunta määrittelee rajan huolehtimisen ja asukkaiden oman rauhan välille. Kipparintalo ei ole kodinomainen, vaan se on koti, Marjukka Havumäki korostaa.

Äidit tietävät pojistaan, että Tommi on järjestyksen mies, Kalle boheemimpi. Tommi pitää ruoanlaitosta, Kalle äidin sapuskoista, Kalle hoitaa puhumisen ja Tommi on enemmän kuuntelupuolella.

”Tupaantuliaiset kestävät sitten koko päivän!”

- Jos minäkin saisin nyt puhua, Tommi pyytää välillä. Hän kertoo olevansa hevimusiikin miehiä, kun Kallen musiikkimaku painottuu räppiin, jota hän myös itse tekee.

POJAT OVAT OPISKELLEET jo monta vuotta Resonaari-erityismusiikkikoulussa. Heitä yhdistää musiikki ja vahva tunneäly. Tommi sanoo musiikin poistavan kaikki murheet elämästä.

Kalle pääsi esittelemään taitojaan alkusyksystä Tansaniaan, jossa vierailtiin paikallisten kehitysvammaisten luona ja käynnistettiin heidän radiotoimintaansa. Ulkoministeriön rahoittaman matkan järjestivät Lyhty ry ja Liike ry. Kallen lisäksi matkalla oli Pertti Kurikan Nimipäivät -bändistä tuttu **Sami Helle**.

- Tansania on parasta. Ehkä asun joskus puolet vuodesta Kipparintalossa, puolet Tansaniassa, Kalle sanoo. Äitinsä epäilee, että verkostoituja Kalle loi Tansaniaan sellaiset suhteet, että siellä vieraillaan vielä koko perheen voimin.

Samassa pojat alkavat laulaa Ruudolfin *Leijonakuningas*-biisiä, jota hän lauloi Karri Koiran ja koko joukon voimin Savoy-teatterin lavalla viime keväänä järjestetyssä Kipparintalon tukikonsertissa: *”Mä olen vuori/Mä olen tuuli wooo/Mä olen suurin/Kaikista suurin/Mä olen jätti/Mä olen kotka/Mä olen leijona viidakossa/Ja kun ne kysyy et kuka mä oon/Mä katon niitä silmiin ja kerron niille.”* ●